

drugs abc

vluchtige snuifmiddelen

Vluchtige snuifmiddelen zijn gassen die voorkomen in industriële of huishoudelijke producten, maar ook als drug gebruikt kunnen worden. Veel vluchtige snuifmiddelen zijn dus – in tegenstelling tot andere drugs – vrij aan te kopen.

Wat zijn die middelen? Welke effecten hebben ze en waarom worden ze gebruikt? Wat zijn de risico's?

Een kennismaking met de belangrijkste aspecten van vluchtige snuifmiddelen en het gebruik ervan.

Wat zijn vluchtige snuifmiddelen

Vluchtige snuifmiddelen is een verzamelnaam voor een groot aantal synthetische vluchtige stoffen die als drug gebruikt kunnen worden: lijmen, brandstoffen, oplosmiddelen (solventen), (drijf-)gassen, ontvlekkers, enzovoort. In kleine dosissen hebben ze meestal een bewustzijnsveranderend effect, in grotere hoeveelheden zijn het verdovende middelen.

DE BELGISCHE WET

Zoals al gezegd zijn veel producten met vluchtige snuifmiddelen vrij te koop. Het bezit en het gebruik ervan zijn dan ook niet verboden. 'Poppers' (zie p. 6) zijn wel bij wet verboden. Een Koninklijk Besluit uit 1997 bepaalt dat amylnitriet en butylnitriet (de stoffen waar het hier eigenlijk om gaat) enkel bij de apotheker en op voorschrift te krijgen zijn.

SOORTEN VLUCHTIGE SNUIFMIDDELEN

Deze stoffen worden ingedeeld in drie grote groepen:

- de vluchtige organische oplosmiddelen
- de aerosolen of drijfgassen
- de vluchtige anesthetica of verdovingsmiddelen

De meeste producten zijn vrij in de handel te koop. Uit de hierboven opgesomde categorieën blijken een aantal specifieke stoffen als drug te worden gebruikt: benzine, verf- en lakverduuners zoals thinner of terpentijn, lachgas, ether, aceton, benzeen, helium, butaangas (sigarettenaanstekers), propaan, toluen... De prijs van de middelen is wat je ervoor betaalt in de handel (grootwarenhuizen, doe-het-zelfzaken, drogisterijen enzovoort).

VLUCHTIGE SNUIFMIDDELEN VROEGER

Het opsnuiven van gassen en dampen is geen nieuw fenomeen. Lange tijd speelde het zich deels in een religieuze sfeer af. Denk bijvoorbeeld aan het befaamde orakel van Delfi uit de Griekse Oudheid, waar zwaveldampen de priesteres in trance brachten. Rond 1800 werd er met lachgas geëxperimenteerd. In de 19de eeuw kwam het snuiven van bijvoorbeeld ether om een roes te ervaren frequent voor. In de Angelsaksische landen werden zogeheten 'aether-parties' opgezet om het alcoholgebruik te beperken en toch een roes te beleven. Het recreatief snuiven van vluchtige middelen trad in de jaren 1950 in de Verenigde Staten op de voorgrond. Er kwamen geleidelijk aan steeds meer synthetische producten op de markt en het gebruik ervan verspreidde zich.

...EN NU

Het snuiven van (goedkope) vluchtige stoffen is in sommige derdewereldlanden een verspreid fenomeen, vooral bij straatkinderen. Bij ons worden nu en dan grotere of kleinere rages gesignaleerd. In het algemeen lijken vluchtige snuifmiddelen vooral door (erg) jonge mensen van 10 tot 18 jaar te worden gebruikt. Dat heeft uiteraard te maken met de gemakkelijke beschikbaarheid van veel producten. De meeste gebruikers houden er na een tijd mee op.

De effecten, het gebruik en de werking

De effecten van vluchtige snuifmiddelen zijn uiteraard vooral afhankelijk van de dosis en de aard van het product.

De meeste vluchtige snuifmiddelen komen via de longen rechtstreeks in het bloed terecht en bereiken zo de hersenen. Ze veroorzaken in het algemeen een lichte roestoestand. Gebruikers voelen zich 'licht' in het hoofd, zijn vrolijk en lacherig tot euforisch, en hebben levendige fantasieën.

Door het effect op de bloedsomloop krijgen de gebruikers vaak een rood aangezicht en kunnen ze gaan transpireren. Hun beleving van tijd en ruimte is verstoord. Dat effect duurt niet lang en het wordt soms gevolgd door een dronken gevoel, met de bijbehorende symptomen van duizeligheid, dubbel praten, geheugenstoornissen, een gebrekkig coördinatie- en oordeelsvermogen, waterige ogen, een slechter zicht, enzovoort. Bij grotere dosissen worden deze effecten krachtiger.

HOE WORDEN ZE GEBRUIKT?

Er zijn verschillende manieren om vluchtige snuifmiddelen door het lichaam te laten opnemen:

- Er wordt soms rechtstreeks uit het potje of flesje, de flacon of tube gesnoven of gehaleerd. Sommige spuitbus- of sprayproducten worden in de neus of de mondholte gespoten.
- De (vloeistof) kan in een plastic zak worden gebracht, al dan niet op een prop watten. De zak wordt vervolgens als een soort masker op mond en neus gedrukt of over het gezicht getrokken om te snuiven. Deze manier van snuiven verhoogt de concentratie van de stof.
- De vloeistof kan worden gedrenkt in watten, toiletpapier of een stuk textiel (een vod, de mouw van een jas enzovoort) en vervolgens bij/in de neus of de mond worden gebracht.
- Vrij vaste stoffen, zoals lijm, kunnen op een oppervlak (tafel, hand, enzovoort) worden gespoten en vervolgens opgesnoven.
- Lachgas wordt vaak gebruikt door slagroomampules te laten leeglopen in een ballon en vervolgens uit de ballon in te ademen.

HOE LANG WERKEN ZE?

De effecten zijn meestal al enkele seconden (of hoogstens minuten) na het opsnuiven merkbaar.

De manier van gebruik kan ervoor zorgen dat doseren moeilijk is. Daardoor kan het effect erg onvoorspelbaar en dus gevaarlijk zijn. De duur van de werking hangt af van het gebruikte product: het gaat van enige minuten tot drie kwartier. Na hoogstens een paar uur zijn alle effecten, waaronder ook een verminderd bewustzijn, uitgewerkt. Ervaren gebruikers slagen erin de werking tot wel 12 uur te rekken.

Doorgaans is er sprake van een kleine of grotere kater, maar meestal voelt men zich na gebruik zoals voorheen.

HOE EN HOE LANG ZIJN VLUCHTIGE SNUIFMIDDELEN OP TE SPOREN?

Ondanks hun 'vluchtigheid' blijven de middelen nog een tijdje in het lichaam. De adem ruikt er nog een paar uur naar. Ook als ze in het bloed worden opgenomen, zijn ze op te sporen, als tenminste het bloedstaal vrij snel na de inname wordt genomen. Het staal moet ook naar het labo worden getransporteerd op een manier die is aangepast aan het vluchtige karakter van de stoffen. In de urine zijn de meeste stoffen moeilijk opspoorbaar, behalve bij erg hoge dosissen.

De risico's

De voornaamste risico's van vluchtige snuifmiddelen zijn geprikkelde slijmvliezen, misselijkheid, hartritme stoornissen, bewustzijnsverlies en hartstilstand. Ook de manier waarop ze gebruikt worden levert specifieke risico's op, zoals verstikking of brandwonden. Op lange termijn zijn vluchtige snuifmiddelen vaak giftig en schadelijk voor organen als lever en nieren.

RISICO'S OP KORTE TERMIJN

- Neus, keel, luchtwegen en huid raken geïrriteerd. De ogen kunnen rood worden en gaan tranen.
- Het evenwichtsgevoel en het coördinatievermogen nemen af. Er kunnen gevaarlijke bloeddrukschommelingen, hartritme stoornissen of hartkloppingen met een mogelijk fatale afloop ontstaan.
- Vluchtige snuifmiddelen zouden een invloed hebben op de adrenalinehuishouding. Als onder invloed zich een plotse opstoot van adrenaline voordoet (bijvoorbeeld bij een angstige reactie) stijgt de kans op fatale hartproblemen.
- Omdat snuifmiddelen een tekort aan zuurstof kunnen veroorzaken, zijn een onregelmatige ademhaling, sufheid, spierverslapping, verlamingsverschijnselen, bewustzijnsverlies, coma en zelfs een fatale afloop mogelijk. Mede door het afgenomen evenwichtsgevoel doet dit het risico op ongevallen sterk toenemen: bijvoorbeeld door fatale valpartijen (vooral in de nabijheid van water, vuur of op hoogtes).
- Braakneigingen, misselijkheid, diarree en hoofdpijn kunnen optreden. Als het braken gepaard gaat met verlaagd bewustzijn, ontstaat er verstikkingsgevaar.
- Er is soms sprake van rusteloosheid, verwardheid of angst. Dat kan gaan tot psychotische reacties (met onder meer hallucinaties).

RISICO'S DOOR DE MANIER VAN GEBRUIK

- Het gebruik van een plastic zak (over het hoofd) kan verstikking veroorzaken, bijvoorbeeld omdat de gebruiker tijdens het gebruik in slaap valt, het bewustzijn verliest of moet braken.
- Het gevoel van euforie, soms in combinatie met duizeligheid en/of agressie, kan leiden tot roekeloos en gevaarlijk gedrag (bijvoorbeeld vandalisme of rijden onder invloed)
- Veel vluchtige stoffen ontvlammen gemakkelijk. Er is dus brand- en ontploffingsgevaar, met het risico op brandwonden aan handen en in het aangezicht.
- Vluchtige stoffen onder hoge druk (in spuitbussen) kunnen bij het leegspuiten bevrozing van lippen, mond, keel en longen veroorzaken. Dit kan tot verstikking leiden.

DE RISICO'S OP LANGE TERMIJN (VOORAL VOOR REGELMATIGE GEBRUIKERS)

- De schadelijkheid verschilt naar gelang het gebruikte product en de intensiteit van het gebruik. Toch moet er van uitgegaan worden dat de meeste vluchtige snuifmiddelen op zich toxische stoffen zijn. Onder meer de celstructuren van een aantal organen (hersenen, longen, lever, nieren) en weefsels (beenmerg, oogvlies, zenuwen) kunnen worden aangetast. Vluchtige snuifmiddelen kunnen op lange termijn leiden tot onder andere schade aan de lever, nieren, spieren...
- Vooral neus, slijmvliezen en mond lopen het gevaar geïrriteerd te worden en/of te ontsteken.
- Het intensief of herhaald gebruik van watten en/of textiel kan ertoe leiden dat er deeltjes in de longen terecht komen of dat zich in longen en/of maag en/of darmen een 'haarbal' nestelt.
- Bij mensen die beroepshalve vaak omgaan met vluchtige oplosmiddelen, werden meer gevallen van kanker vastgesteld.
- Een tot nog toe weinig bekende aandoening heet Organisch Psychosyndroom door Solventen (OPS). Ze wordt vastgesteld bij mensen die beroepshalve dagelijks in contact komen met vluchtige stoffen: schilders, grafici en drukkers, klinisch laboranten, schoonmakers, houtbewerkers enzovoort. De eerste, vage klachten zijn hoofdpijn, slaap- en concentratieproblemen. Maar die kunnen op termijn uitmonden in hersenbeschadigingen met zware en blijvende lichamelijke gevolgen zoals motorische problemen, maar ook psychische stoornissen, zoals vroegtijdige dementie en veranderingen in het gevoelsleven. OPS is sinds 1999 een erkende beroepsziekte.

DE RISICO'S VERBONDEN AAN BEPAALDE STOFFEN

- Bloedarmoede, leukemie en eenmergbeschadiging worden vooral door de stof benzeen veroorzaakt.
- Chronisch misbruik van toluen kan leiden tot nier-, lever- of hersenbeschadiging.
- Langdurig of veelvuldig gebruik van lachgas kan een gebrek aan Vitamine B12 veroorzaken, wat op zijn beurt schadelijk is voor het zenuwstelsel en een omkeerbare vorm van dementie kan veroorzaken.
- Solventen zijn kankerverwekkend.

DE RISICO'S BIJ ZWANGERSCHAP

- Snuiven tijdens de zwangerschap is absoluut af te raden. De bijbehorende schommelingen van de bloeddruk en de hartritmeoornissen zijn bijzonder gevaarlijk voor moeder en kind. De giftigheid van de stoffen vormt een risico voor sommige organen en weefsels, en kan bij de foetus voor afwijkingen zorgen.

DE RISICO'S BIJ GECOMBINEERD GEBRUIK

De combinatie van vluchtige snuifmiddelen met andere psychoactieve stoffen, maakt de effecten en risico's nog een stuk onvoorspelbaarder.

- Vluchtige snuifmiddelen en alcohol: bij uitstek een gevaarlijke combinatie omdat alcohol het effect van het vluchtige snuifmiddel verhoogt. Er kan onverwacht een pathologische roes ontstaan, met opgewondenheid, agressie, vernielzucht, geheugenverlies en zelfmoordneigingen. Omdat alcohol verdooft, wordt de kans op bewusteloosheid en verstikking veel groter.
- Vluchtige snuifmiddelen en slaap- en kalmeringsmiddelen: ook deze combinatie versterkt het effect van sommige snuifmiddelen en versterkt het verdovend effect.
- Vluchtige snuifmiddelen en roken: het brand- en ontploffingsgevaar neemt uiteraard sterk toe. Gebruikers kunnen ernstig worden verwond, vooral aan de handen en het gezicht.

RAAK JE ER AFHANKELIJK VAN?

Gebruik van deze stoffen lijkt zich vooral voor te doen bij onervaren jongeren en kadert vaak in een context van experimenteren en leeftijdsgebonden nieuwsgierigheid. Langdurig gebruik van vluchtige snuifmiddelen doet zich minder vaak voor.

Na twee tot drie weken aanhoudend gebruik kan gewenning (tolerantie) ontstaan. Die verdwijnt een paar dagen na het stoppen met gebruik.

Snuivers kunnen psychisch afhankelijk worden van de roes en daardoor hervallen. Ze schakelen gemakkelijk over naar andere snuifmiddelen, niet zozeer naar andere drugs. Er zijn weinig aanwijzingen dat bij deze stoffen lichamelijke afhankelijkheid ontstaat of dat het stoppen onthoudingsverschijnselen veroorzaakt. Als zich toch klachten voordoen, gaat het vooral om lichtere vormen van angst, prikkelbaarheid, slapeloosheid, duizeligheid, verminderde eetlust en misselijkheid.

Poppers

Poppers is een straatnaam voor amylnitriet en butylnitriet. Dat zijn nitraatverbindingen die sinds 1997 verboden zijn. Ze hebben een medisch verleden en zijn enkel nog op doktersvoorschrift in de apotheek te verkrijgen. Toch worden ze nog verkocht, als uitgaansdrug en als hulpmiddel bij het vrijen. Ze worden bijvoorbeeld verkocht via webshops, soms onder het mom van luchtverfrisser of reinigingsmiddel

Amylnitriet en butylnitriet zijn snel verdampende vloeistoffen met een scherpe, chloorachtige geur. 'Poppers' zijn verpakt in flesjes en vroeger ook in capsules, en hun naam is afgeleid van het 'poppend' geluid bij het openen een capsule voor inhalatie.

Poppers hebben een bloedvatverwijdende werking. Dat zorgt ervoor dat de bloeddruk daalt, wat het lichaam op zijn beurt probeert te compenseren met een hogere hartslag. Ze werden daarom vroeger bij hartpatiënten gebruikt bij de behandeling van angina pectoris (hartkramp). Vandaag is het medisch gebruik van 'poppers' zodanig verouderd dat ze vrijwel volledig vervangen zijn door andere medicijnen.

Als drug bezorgen poppers de gebruiker een stimulerend, pijnstillend en lustopwekkend gevoel. Dat maakt dat het gebruik zich vooral situeert in de uitgaanswereld, (en) als hulpmiddel bij het vrijen. Gebruikers ervaren, net zoals bij andere vluchtige snuifmiddelen, een korte roes. Ze zijn plotseling zeer ontspannen, slap en duizelig, en krijgen een warm gevoel in het hoofd. De werkingsduur is erg kort (ongeveer 1 minuut).

RISICO'S

- Bijwerkingen (vooral bij langdurig gebruik of te hoge dosissen): onder andere een rood aangelopen gezicht, barstende hoofdpijn, duizeligheid, misselijkheid en braken, rusteloosheid, daling van de bloeddruk, versneld hartritme, acute psychose, coma en (op langere termijn) de afbraak van rode bloedcellen wat tot bloedarmoede kan leiden.
- Poppers zijn zeer licht ontvlambaar en zorgen voor irritatie van de huid rond de neus en mond.
- Poppers zijn gevaarlijk voor mensen met een lage bloeddruk en/of hartklachten.
- De combinatie met onder meer medicijnen tegen erectieproblemen (Viagra) en met andere drugs (bijvoorbeeld xtc) of bepaalde benzodiazepines kan erg risicovol zijn.

Poppers worden meestal in kleine flesjes verkocht.

MEER INFO

Contacteer De DrugLijn voor alle vragen over drank, drugs, pillen en gokken.

Voor informatie, een eerste advies of voor adressen voor hulp en preventie.

Anoniem, objectief en zonder te oordelen of veroordelen.

BEL 078 15 10 20

ma-vr: 10-20 u. (niet op feestdagen)

vanaf een vast toestel bel je aan voordeeltarief

NEEM CONTACT VIA WWW.DRUGLIJN.BE

stel je vraag via mail, Skype of chat

je krijgt steeds een persoonlijk antwoord